

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . 2 50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділей і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламаций неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

До- і залітавські голоси про Австрію.

(X) Зміна року н. ст. і століття дала чимало нагоди і дивникарству і політикам висловити свої погляди про політичне положення і будуччину Австрії. Мало що не в усіх дивниках пробиває ся пригноблене і непевний настрій. Доля нової ради державної стоїть тепер на черзі політичної розправи і дає нагоду сторонництвам до всяких політичних висновків. Оповіднене бюджетової провізирії на пів року дало повід до здогадів, що правительство не покладає великих надій на нову раду державну. Ся обставина насуває мимохіть кожному питанню, що буде, наколи-б рада державна не була спосібна до роботи і у відповідь на се питання виривають всякі здогади. Недавно два члени палати вельмож бар. Гельферт і проф. др. Лямаш, а також б. посол др. Менгер висловили ся, що «в міродайних кругах» носять ся з гадкою «провізоричного абсолютизму», а «палата вельмож мала би роль дорадого тіла». Бар. Гельферт замітив, що єму вже відомий замір «розширення обсягу діланя палати вельмож», але він поки-що здержує ся висказувати свою думку про се. Проф. др. Лямаш згадав, що прихильниками сего пляну є «впливові особистости», але поки-що є ще надія, що рада державна буде спроможна до роботи. Др. Менгер поставив троякі вигляди на случай безуспішности ради державної: абсолютизм, зміна конституції замахом стану або розширене обсягу діланя палати вельмож. Се останнє було би на думку д-ра Менгера «найменш шкідне». Скоро обі часті легких не фунгують, треба спробувати, чи хоч одним легким не зможе недужий віддихати.

Такі голоси чути було перед Литавою, але і за Литавою з нагоди новорічних бажань висловив свої погляди про Австрію міністер-президент Сель. «Одна частина опозиції, сказав він, думає, що наслідком сучасного положення в Австрії наспіла пора попустити троха звязь з Австрією. Положене в Австрії вправді не вилічило ся з сеї недуги, яка заколючує внутрішній мир. Австрійський овид засунув ся хмарами непевности. Щиро бажано, щоби сей сумерк роз'яснив ся сом'їчним світлом мира, позаяк сей сумерк, який характеризує перехід в природі, вже довше триває, як се звичайно буває. Було-б се одначе тяжкою помилкою, як довго єствуют мотиви угоди і її головні услів'я, розбити се непевне положення знищенем державно-правної підвалини. В с'їм нещаснім случаю, колиб услів'я розправи над спільними справами переходово самі про себе павзували, обговорив я загально вправді але доволі ясно в парламенті основні ідеї, в яких без укорочення прав краю можна глядіти розвязки, щоби не остали без полагоди сї великі справи, до яких зобовязує прагматична санкція. Не буду повтаряти сих головних засад. Замічу лише, що придбання 1867 р. не є на то, щоби меншість одної або другої половини держави використовувала се для власних цілей і уважала се премією для себе з причин лежачих поза законом. Сей закон треба визволити від бурі партийних змагань, угоду треба виняти з заколоту партийної пристрасти».

Се річ певна, що бездільність ради державної ще більше зміцнила би перевагу Угорщини і довела би до повного економічного заневолєня Австрії.

Руска справа в урядовім освітленю.

(Далі).

Поданем з 18. грудня 1868 предложила управл. комісія остаточнє начерк статуту інституту «Народний Дім» і просила о затверджене (Bescheinigung). В справозданю намісництва про се подане констатує ся, що предложений статут «відповідно тутешній указці (з 12. серпня 1867.) відноситься ся лише до властивого народного інституту «Народний Дім» і обимає в III. арт. постанову, що відносини інституту до 2-ої мійської церкви приходської будуть окремо управльнені, а дальше сказано: «тепер розходить ся о предвиджене в міністерияльнім декреті (з 11. жовтня 1849.) наконечне засноване сего народного інституту в формі тривкого товариства, котре має бути трактоване після закона о стоваришенях. Се засноване товариства змагає до зреалізованя цілий інституту».

Виданий на основі того реферату рескрипт ц. к. намісництва з 21. січня 1869. подав управі комісії затверджене «Статуту для руско-народного інституту «Народний Дім», додав однак, що дає се затверджене лише з тим застереженем, що «на основі декрету міністерства внутр. справ з 11. жовтня 1849 р. набуті права і зобовязання руского населєня Львова, що-до переданих їй безкористно згарищ колишнього університетського будинку з площею не можуть бути постановами сего статуту обмежені, згладно не можуть бути знесені».

Сим застереженем чула себе управл. комісія покривдженою і просила поданем de praes. з 11. лютого 1869 о знесенє, евентуально зміну сеї постанови. Сему домаганю вдоволено о стілько рескриптом намісництва з 11. лютого 1869, що дотичне застережене в затверджаючій клявузі вказувало лише на то і кінчило ся лише словами: «і з віднесенем до постанови рескрипту ще міністерства внутр. справ з 11. жовтня 1849».

З писань Ол. Я. Кониського.

Кумедні пригоди.

I.

На хуторі у Китовраса.

(Далі).

А Китоврас і Оленка ні пари з уст; так уважно слухають мене. Я зганьбивши до щенту старих українофілів, звернув розмову на Галичину: слухають мене, дух затаївши і з очей їх бачу, що се все для них нове і радію, що розбуджу Китовраса, стягну його з печі і приєднаю до свого гурту і його і Оленку... Скінчив. Собко встав і каже:

— Дак привести тютюну на пробу, чи самі підете в комору? Мені треба йти?

А у мене той тютюн уже й з голови вилетів...

— Йди, йди! — відповів на мене Арефа — тютюну не треба... А в кого ключ від шафи?

— У мене — відповів Гаплик.

— То лиши його Оленці...

Собко пішов, а Китоврас до мене:

— Дак виходить — що ми старі «кабани» спимо, а тут жатва многа, а жати нікому... А хто-ж орав та сів? — спитав мене Китоврас.

— Вибачте! ніякої «жатви» ще нема! у нас нива ще облогує, лежить не орана. — І знов почав я доводити наше і більше за всіх — недбалство старих я говорив довго, жваво; я почував, що якась сила незряча надає мнї і жвавости і сміливости і промовистости. Я говорив про старих докірливо, відливо, іронічно; рівняв їх до білих голубків, що воркуют по своїх теплих гніздах і бачив я, що з... Китовраса моє слово просто «откровєніє»; бо про те, що дієть ся в Галичині він, гадав я, і не чув досі нічого. Я бачив як Оленка кидала на мене свої палкі очі і був певен, що — слово моє стало для неї огнем натхнення. Я раював — бо бачив, що не дурно заїхав до Китовраса! я придбав дві великі сили, найпаче таку громову силу — як Китоврас! Я бачив, що я розбудив його, стяг з печі і показав йому і Оленці певну життєву стежку в українській справі! — Яка то шкода велика задля українства, сказав я на сам кінець, що досі ніхто з Українців не попилював — сказати вам те, що я сказав! Скільки-б то користи було з вас за отсі 20—25 років!... Звістно — не можна й вас винувати... В такі нетрі як ваш хутір коли там книжка зазирне... А про яку нашу часопись і думати годі!...

Я замовк, дивив ся на Китовраса, на Оленку і любував — раював — з того вражіння, яке робило моє слово!

Китоврас — одімкнув мовчки шафу, відчинив обидві половини дверець і каже:

— А гляньте, паничу сюди! — і сам відступив від шафи.

Я глянув, щож! повно книжок. Гм!...

— А які то книжки? — промовив.

— Пригляньтесь!

— Ба! «Основа»... «Правда»... «Зоря»... «Буковина»... «Записки»... Гомер... Огоновський... Ба, ба!... VII книжка «Вістника»... А внизу: «Громада», Політичні пісні... Да тут у вас уся наша література?

— Хоч не вся, а здебільша...

Я мовчав! Ота шафа пригнітила мене... Я почув, як за плечима у мене усміхаєть ся Китоврас, я розумів, що гадає про мене Оленка, я зрозумів тепер ті палкі погляди, що вона кидала на мене, слухаючи моє натхнене слово!

— Що скажете, добродію — спитав мене Китоврас перегодом.

Я не тямив, що казати! Повернув язиком, а він — не слухає, руба стає... А твар моя, навіть шия, уши так і горять... Ну вжеж і подякував я тоді за оті «певні» звістки про Китовраса!... Нарешті — якось спроміг ся промовити:

— Яким робом се все ви достаете?

(Далі буде).

Ми відступили троха від головного предмету і сягнули троха дальше, але лише задля того, щоби подати в цілости справу засновання інституту «Народний Дім» і 2-ої гр. к. мійської церкви приходської. Підпираючи домагання і петиції Гол. Рус. Ради навіть з певним поспіхом, даючи призволенє на збиранє складок на ту ціль, входячи часто в довірочні переговори в сій справі з крил. Куземским, придбав собі гр. Голуховский посеред польської суспільности славу, що працює над розвитком свого політичного плоду чи винайдення, т. є. рускою справою. (Се нагадує зовсім аналогічні напасти польського журналіста на б. намісника Баденього, коли в 1890 р. по відомій заяві Романчука почав переводити в житє деякі справедливі домагання Русинів. *Ред. Русл.*)

Тимчасом гр. Стадіон, розуміючи поважно марцеву конституцію, поробив деякі підготованя, щоби її §. 4 о краєвих конституціях (статутах) був скоро виконаний. Скликаний ним до Відня збір мужів довіря, заняв ся уложенем краєвих статутів, а з тих нарад вийшли насамперед начерки для долішньої Австрії і Моравії, які переслано гр. Голуховському яко взірці для уложеня такого начерку для Галичини. В рескрипті при сій нагоді виданім гр. Стадіон підніс помисл поділу краєвої репрезентації на дві соймові курії, східно- і західно-галицьку з осідком у Львові і в Кракові. Мав се бути мовби конституційний *pendant* до довершеного вже за управи Вацлава Залеського адміністративного поділу Галичини. Міністерияльний плян не відповідав зовсім бажанням Гал. Рус. Ради. Як бо замість двох губерніяльних округів бажала она мати два коронні краї, так само тепер замість двох соймових курій, східно і західно-галицької, бажала мати два краєві сойми. Догадуючись з попередньо наведеної петиції про поділ краю, мали би се бути сойми «мазурський» чи «краківсько-осьвяцімсько-заторський» і «русський».

Після помислу гр. Стадіона кожда з обидвох соймових курій мала числити по 140 послів а іменно 20 з міст, 30 з класи найвище оподаткованих (великої земської власности) і 90 з сільських громад. Гр. Голуховский видаючи свою думку в тім начерку, не обмежив ся до самих подробиць, іменно до виказу, що чисельні відносини мандатів другої і третьої класи виборців (1:3) є несправедливі і вимагають спростованя в користь 2-ої курії (1:2), але виступив навіть проти самої поділової гадки, не оглядаючи ся на се, що тимчасом начальник краківської комісії губерніяльної, совітник двору Етмаєр, запитаний також гр. Стадіоном о його думку, на власну руку і радо заявив ся за сим проєктом.

Гр. Голуховский підніс труднощі законодавчої і адміністративної натури, які мусів би визвати поділ сойму на дві курії, іменно неспроможність удержання законодавчої і адміністративної одноцілности що-до справ спільних обидвом частям краю (краєві фонди, кредитове товариство і т. д.). Намісник не заважав ся війти сьміло в дражливі мотиви, які в Стадіонівскім проєкті не найшли ще повного виразу, але були висказані в попередніх адресах і руских петиціях на тему поділу Галичини і мусіли непокоїти такого бистрого і далекоглядного мужа як Голуховский. Іменно в сій хвилі мусів він числити ся з дальшими наслідствами наміреного діла і бути песимістом, бо вже не було тоді сумніву, що дні управи хорого гр. Стадіона почислені і на овиді політики внутрішньої зійде в цілій величчї реакційна зоря д-ра Баха.

(Далі буде).

Характеристика поезій

Петра Гулака-Артемовського.

(Конець).

Коли приглянемо ся цілости поезій Артемовського, то прийдемо до пересвідчення, що поет під оглядом гадок був дуже мало оригінальний, за те самостійний він в їх переведеню. Навіть найліпша його казка «Пан та собака» була відгомоном гадок, висказаних в казках Красіцького: «Pan i pies» та «Pan nie wart sługi», задля чого проф. Петров радби в ній бачити лише свободний переклад, чи перерібку польського

оригіналу.¹⁾ Погляд проф. Петрова обмежимо за пок. Огоновским, що пише: «Хоть предмет казки Артемовского є той сам, що в казках Красіцького, то все таки твір українського поета вважаємо самостійним, бо гадку, кинену польським поетом, розвинув він артистично з поглядом на недолю і окрему вдачу українського люду».²⁾ Вплив польського письменства видний ще в інших творах Артемовського, а іменно в перерібках казок Красіцького і в чудовім наслідованю Міцкевича: «Твердовський». Хоть поет завдячує частину своєї слави польській літературі, то самих Поляків він не то, що не любив, але ненавидів. Причини сеї ненависти до Поляків і апотеози могутости царя ми вияснили висше. Обі ці черти в поезії Артемовського були по части впливом російських письменників, Пушкіна і Жуковського, що перед ним ударили в політичну струну. З інших російських письменників вплинули на твори Гулака, Лермонтов і Некрасов. На «Думу» Лермонтова уложив Артемовский пародію, з чим ми не в силі погодитись, а й «Хороший чоловіг» стоїть значно низше, чим «Нравственный человек» Некрасова.

Слабий відгомін знакомства Артемовського з німецькою літературою находимо в його гарнім наслідованю: «Рибалка».

Значна часть поезій Артемовського повстала під впливом Горация. Печатаючи в «Вѣстник-у Европ-и» (р. 1827. том VI.) свої посланя до Пархома, писав Артемовский: «Кто съ чувством безпристрастия вникнетъ въ духъ нѣкоторыхъ одъ Горация, равно какъ и въ настоящую, такъ сознается, что его философія не многимъ чѣмъ различуется съ философією нашихъ малороссійскихъ Пархомавъ: фалернское (вино) и горилка — вотъ вся разница!»³⁾

Філософічні погляди Горация про марність сего сьвіта і уживанє розкошій життя найшли відзвук в поезіях Артемовського. Поет приновив сї мотиви до українського, реального життя і украсив їх природним гумором, оминаючи при тім деякі промахи Горация, сторонника Епікурейців (Послання до Пархома, Розкажяне Охріма, «Ой час нам Грицьку пошанувать ся!»). Так само приновив він деякі політичні події з часів Горация до часу, в яким сам жив. (До Терешка). Навіть одна чудова пісня Гулака «До Любки» писана під впливом Горация.

З українських письменників зближає ся Артемовский до Котляревського — гумором, що правда, далеким від карикатури і горячою любовію до закріпощених мас.⁴⁾ З харківськими письменниками лучать його політичні мотиви⁵⁾ у всіх однакові, а з Основяненком мотив про марність сьвіта і релігійність, яка виявилась в його, глибоко ним відчутих перекладах псалмів.⁶⁾

До вартніших, самостійних творів Артемовського, напечатаних вперше Комаром, або «Кієвско-ю Стариною», почислимо: «Матеріудові», «Цокотусі», «Пан», «Козацька мати» і «Де ти бродив моя доле?» Письні його твори, в більшій часті імпровізації, або слабії, або й без всякої літературної вартости.

VIII.

Хронологію творів Артемовського укладаємо на основі вісток, поданих Петровом (Ор. сіт. стр. 58-9), Кониським (Сьвіт з р. 1882.), Комаром (Зоря з р. 1896) і «Кієвско-ю Стариною» з р. 1897. том 56.

Рік 1817. (17. вересня): «Справжня добрість».

Рік 1818. (2. грудня): «Пан та собака»; «Супліка» до Грицька Основяненка.

Рік 1819. (25. вересня): «Солопій та Хивря»; «Писулька до Йовграпа» (редактора

«Українск-аго Вѣстник-а»); (1. падолиста): «Тюхтій та Чванько»; (2. падолиста): «Дещо про Гараська».

Рік 1820. (1. грудня): «Лікар і здоровлє», «Цікавий і мовчун», «Дурень і розумний».

Рік 1827. (27. жовтня): «Рибалка»¹⁾; (29. жовтня): «Батько та син»; (1. падолиста): «Дві пташки в клітці»; (4. падолиста): «Пліточка»; (4. і 5. падолиста): «До Пархома» два посланя. В тім-же році напечатано: «Твердовський».

Рік 1828. (26. лютого): «Розкажяне Охріма». Під сим вершом розумію я поезію, яку без заголовка напечатав Кониський з перечеркненою датою: 1828. р., а опісля доданою: 1848. р. З точного означеня дати у Петрова можемо догадуватись, що она була вже раніше печатана. Річ ясна, що дата Кониського непевна.

Рік 1832. (25. лютого): «До Терешка» (Кониський). Петров подає єї дату на р. 1831.

Рік 1833. (3. марта. Петербург): «Петро мужик непокорний».

Рік 1836. «Ой час нам, Грицьку, пошанувать ся» (Кієв. Стар. 1897. том 56. стр. 486), хоть можлива річ, що час, означений Петровом (20. лютого 1832) певніший.

Рік 1842. (Полтава, 22. мая): «А докиж нам у Полтаві» і «Голив ся я на тиждень раз».

Після р. 1847. «Хороший чоловіг».

Рік 1848. (Полтава, 24. червня): «Сидить Петро у Полтаві».

Рік 1851. (Капітоновка, 9. червня): «Надудливсь чаю»; (Капітолик, 12. червня): «Були-ж ми й в Сьвятогорскім»; (Полтава, 20. червня): «Ой, щоб Вас! Ей, Андрію!»; (Полтава, 21. червня): «Як тільки задзвонять чотири годинки!»; (Полтава, 23. червня): «Послухав жінку» і «Ой мені тяжко»; (26. червня): Полтава «Ой покинув Петро хатку»; (Полтава 29. червня): «Андрію, Андрію!»; (Полтава, 30. червня): «А щож оце Андрію!»; (Полтава, 2. липня): «Ой деж вона залетіла». В тім-же році писаний двоверш: «Пішла слава про Станіслава».

Рік 1852. (Харків, 23. січня): «Сьвітить місяць у віконце»; (Харків, перед 3. лютого): «Де ти бродеш моя доле?» (Харків, 3. лютого): «Тай гарна-ж та галка біла»; (март): «Ну вже таки».

Рік 1853. (після 18. падолиста): Панегірик в честь Андонікова і Нахімова; (12. грудня): Панегірик Бебутові; (16. грудня — Харків): «Рада султанови»; (20. грудня): «До химерних Пранців».

Рік 1854. «Послідний екзамен».

Рік 1855. «Матеріудові».

Рік 1856. (16. марта): «До любки»; (24. марта — Харків): «Упадок віка».

Рік 1857. (Харків 18. і 28. падолиста та 7. грудня): Переклади псалмів 123, 139. і 133.

Рік 1866. або й раніше: (Перед смертю): «Козацька мати».

Поезії з незвісного часу: «Текла річка невеличка», «Цокотусі», «Пан» і «Муха».

Львів, 1900. р.

Кирило Студинський.

Вибори.

З V. курії вибрано вчєра 47 послів, а загальний результат сего вибору представляє ся ось як: Соціалісти, з 12 дотеперішних мандатів стратили в Чехах 6, зискали в Моравії і Стирії по одному, в Долішній Австрії три, на Шлеску один, а в Відні і Берні прийде до тіснійшого вибору. — Молодочехи мали до тепер в сій курії 9 мандатів в Чехах і 3 в Моравії, а страти-

¹⁾ Петровъ: «Очерки истории украинск. лит.» стр. 61—3.

²⁾ Огоновский: «Ист. лит. рус.» ч. II. (1.) стр. 220.

³⁾ Каллашъ: «Къ ист. малор. лит. 20. и 30. г. «Кієвск. Старины» з р. 1900. томъ 71. стр. 262.

⁴⁾ Порівнай: студию Куліша про Артемовського в «Основі» (1861. р.) стр. 81. і дальше.

⁵⁾ Міг би хто сказати, що царофілами стали українські письменники вже під впливом Котляревського «Енеїди» (Онишкевич: Ор. сіт. пісня IV. стр. 40.), та сей погляд не дасть ся оправдати.

⁶⁾ Артемовский любить також на мотто своїх імпровізацій подавати виречєня з сьвятого письма (Кієв. Стар. том 56. стр. 481-2, 488-9).

⁷⁾ Порівнай: Каллашъ: Ор. сіт. Кієв. Стар. том 71. стр. 262.

ли тепер в Чехах два а в Моравії один; за те чешко-народні робітники зискали в Чехах 4 мандати а в Моравії один. — Німецькі радикали мали до тепер один мандат в V. курії на Шлезку і стратили його, а здобули 5 нових в Чехах. — Німецькі поступовці з двох своїх мандатів в Чехах стратили один, а другий ще не рішений. — Католицька людова партія зі своїх 5 мандатів стратила один в Зальцбургу. — Християнсько-соціальні (антисеміти) стратили з посіданих в Долішній Австрії 10 мандатів рішучо 3, а з П. округу міста Відня і в Кремсі прийде до тіснійшого вибору.

Подрібний результат вчорашніх виборів є після телеграфічних звісток такий: у Відні в I. окрузі вибраний соціал-демократ *др. Еленбоген* 16.317 голосами на 32.381 голосуючих против антисеміта *Бельоглявка*, (15.338 голосів); в II. окрузі наступить тіснійший вибір між антисемітом *Прохаскою* (21.872 голосів) а соціалістом *Адлером* (21.039 голосів). В III. окрузі вибраний *Люсгер* (22.034 голосів) (против 18.382 голосів соціалістів); в IV. окрузі антисеміт *Аксман* (21.913 голосів) (против 16.040 соціаліст.). В V. окрузі соціаліст *Шумаєр* (24.336 голосів) (против 21.116 соціаліст.). В Вінер Найштат вибраний соціаліста *Пернерсторффера* 21.624 голосами (против 14.341 антисеміт.); в Кремс тіснійший вибір між антисемітом *Гесманом*, а німецьким людовцем *Децом*; в Кроненбургу вийшов антисеміт *Мяєр* 19.375 голосами (против 8.934 соціаліст.), а в Ст. Пельтен антисеміт *др. Шайхер* 24.098 голосами (против 9.114 соціаліст.).

В Чехах і Моравії вийшли з виборчої урни ось які посли: З Праги, Кароліненталю і Сьміхова нансво молодочех *Бжезновски* 16.563 голосами (проти 8.134 соціаліст. і 2.736 чешких робітників); в Сьміхові 414 голосами *Вячеслав Кльофач*, кандидат чешко-народної робітничої партії (проти 257 соціаліст.); в Ігльві дотеперішній посол молодочех *др. Вячеслав Шілені*: в літомірським окрузі німецький народовець *Франц Шрайнер* 310 голосами (проти 275 соціаліст.); в Таборі дотеперішній посол, молодочех *Войтїх Горански* 486 голосами; в Молодім Болеславу заряджено тіснійший вибір між молодочехом *Шамаком*, а соціалістом *Шустером*; в Кралевім Градці (Кенігрет) тіснійший вибір між молодочехом *Форманком*, а народним соціалістом *Вінтерштайном*; в Літомисли при тіснійшій виборі народний соціаліст *Кльофач* 236 голосами, проти молодочеха *Достала* (206 гол.). В Берні заряджено тіснійший вибір на д. 7. січня між соціалістом *Гибешом*, а спільним, німецьким кандидатом *Шнелером*. В Волоскім Межирічу *Wallachisch Meseritsch* вибраний послом чешко-народний робітник *Франц Райстетер* 332 голосами (проти 309 чешко-консерват.); в Градищі (*Ungarisch Hradisch*) дотеперішній посол чешко-консервативний *П. Стоян* 423 голосами (проти 165 молодочехских); в Шенбергу при тіснійшій виборі соціал-демократ *Едвард Рігеу* 314 голосами (против 299 німецьких голосів); в Знаймі при тіснійшій виборі вийшов німецький поступовець *Пемзель* 315 голосами (проти 291 чешко-консервативних); в Оломунці, при тіснійшій виборі, вийшов молодочех *Август Шналь* 330 голосами (проти 296 німецьких); в Коліні вийшов послом молодочех *Вячеслав Карбус* 385 голосами (проти 191 чешко-соціаліст.); в Ліберці (*Reichenberg*) соціаліст *Ганіх* 475 голосами (проти 167 німецько-радикаль.); в Трутнові німецький радикал *Герцог* 331 голосами (проти 212 голосів на дотеперішнього соціаліста *Кізеветера*); в Пильзні чешко-народний робітник *Вячеслав Фресль* 403 голосами (проти 226 соціаліст.); в Жатці (*Saatz*) шенерериянець-радикал *Альбін Ганіх* 436 голосами (проти 402 гол. на дотеперішнього соціалістичного посла *Целєра*); в Часлові Молодочех *Філіп Бєрвар* (проти 71 чешких робітників); в Будієвечах (*Budweiss*) при тіснійшій виборі німецько-поступовий *Шрайнер* 309 голосами (проти 271 чешких); в Пісеку при тіснійшій виборі Молодочех *Кратохвіль* 273 голосами (проти 247 чешко-радикальних); в Ічні при тіснійшій виборі чешкий націонал *Черні* 289 голосами (проти 279 молодочехских); в Хебі (*Eger*) Шенерериянець *Штайн* 342 голосами (проти 247 соціаліст.); в Стрібжі (*Mies*) при тіснійшій виборі Шенерериянець *Гавз* 304 голосами (проти 219 німецько-поступових); в Молодім Болеславу (*Jung Buelau*) вибраний при тісній-

шим виборі Молодочех *Срамак* 358 голосами (проти 247 чешких робітників), а в Кенігреті при тіснійшій виборі Молодочех *Форманек* 364 голосами (проти 221 чешких соціалістів).

На Шлезку в обох виборчих округах прийшло до тіснійшого вибору: в опавським межи соціалістом *Ельдершом*, який вийшов послом 278 голосами, а б. послом *Тірко*, нім. радикалом, який упав 249 голосами; в тішинським окрузі побідив соціаліст *Цінґр* 342 голосами проти *Поляка Ствертні* (219 голосів).

В Австрії горішній удержала ся католицька людова партія при всіх трьох мандатах, які одержали *пп. Єц, др. Керн і Шлєґель*.

Зальцбург вибрав послом з V. курії німецького людовця *Гайнера* против нім. католика *Тугля*.

З Істрії вийшов в V. курії італійсько-ліберальний посол *Бенаті*.

В Стірії вибраний: дотеперішній посол, антисеміт *Швойсволь* з Бруку над Морою, а так само декан *Цісар*, славянський-клерикал з Цилей і католический бр. *Морзей* з округу *Фельдбаху*. В виборчій окрузі *Грацу* і околиці прийшло до тіснійшого вибору між дотеперішнім соціалістом *Резельом* (17.770 гол.), а спільним кандидатом *Німців Вільгельмом* (18.364), з яких останній має правдоподібні шанси вибору.

В Триєсті прийде до тіснійшого вибору між Італійцем *др. Гортісом* (8.059 голосів) а Словінцем *др. Рибаром* (6.438). Тіснійший вибір відбуде ся дня 6. січня, але шанси є по стороні Італійця, бо півтретя тисяча голосів, які упали на другого італійського кандидата, прилучать ся до *др. Гортіса*.

З Горичі вийшов при тіснійшій виборі дотеперішній посол *др. Грегорчич*.

Надто з курії міської при вчорашніх виборах вислала Країна дотеперішнього Словінця *Ферячича* з округу *Постойни* (*Adelsberg*) і Словінця *Плянтана* з округу *Рудольфсверт*.

З торговельної палати в Люблянці вибрано словінського ліберала *Івана Тавчара* 819 голосами (против 400 консервативістів).

З міської курії в Далмації вибрано з округу міст коло *Задара* дотеперішнього посла *Хорвата Стунка* 997 голосами (проти 600 італійських), а з округу *Спалато* дотеперішнього посла *Хорвата Борчіча* 770 голосами (на 1.084 голосуючих).

Вкінці Буковина вибрала з міської курії з Чернівців дотеперішнього німецького ліберала *др. Стравжера*, а з округу *Сучава-Серет-Радівці* німецького ліберала *Скедла* — як звичайно: майже одноголосно.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу; гр.-кат. 10 муч. в Криті; рим.-кат. *Еміль*. — В неділю: гр.-кат. *Евгеній*; рим.-кат. *Трьох Колелів*.

— **Виділ Товариства «Академічна Громада»** у Львові пригадає усім своїм довжникам, а особливо тим, що вислав їм писемні повідомлення, щоби зволіли як найскорше вирівнати свої заборгованості, бо в противнім случаю примінять ся Виділ до реґуляміну, се є вивісити їх імена на університеті. За Виділ: *Ол. Грабовський* голова; *О. Шухевич* скарбник.

— **Інтронізація** кс. архієпископа *д-ра Більчевського* на львівський митрополичий престол назначена на 20. с. м., а інтронізація кс. *д-ра Пельчара* на єпископську столицю перемиску на 13. с. м.

— **З Коломиї.** Літературно-драматичне общество в Коломиї устроєє при участі «Коломийського Бояна» в користь будови «Народного Дому» в Коломиї в сали «Сокола» в понеділок 14. с. м. маланчій вечір. Представлені будуть: «Любов в народній камениці» комедія в 2 актах *А. Космара* в перекладі з німецького *М. Г.*; «Катерина» слова *Шевченка*, музика *о. Йосифа Кишакевича*, відспівує мішаний хор «Коломийського Бояна» в супроводі оркестри; «Месть Амора» лірична сказка в 1 дії *Т. Л. Щепкиної* *Куперник* в переводі *С. Ч.*, аматори відтанцюють «Менуєта» в ориг. франц. строях; Закінчить «Апотеоза нового століття» при співі щедрівок мужеского хору «Коломийського Бояна», освятлена бенгальськими вогнями. Початок точно о годині 7½ вечір. — Ціни місць: Крісла першорядні 2 К., другорядні 1 К. 60 с., на балконах ложі по 6 К., нумеровані місця по 1 К. 20 с., галерія по 50 с., партер по 80 с., для учеників, гарнізону, міщан і селян по 50 с. Добровільні жертви приймають ся з подякою. Білети дістати можна в «Народній Торговлі» а в день представлення від 6. години вечір. при касі.

— **Листи до Китаю.** Непоручені листи, до ваги 70 грамів, і кореспонденційні карти, адресовані до осіб належачих до австрійської ескадри на китайських водах — є вільні від порта. Ескадра складає ся тепер з кораблів: «Цісарєва і королева Марія Тереса», «Цісарєва Єлисавета», «Асперн» і «Зента». Напись на посылках до тих осіб мусить подавати: Імя і прізвище, військовий ступень, точне означення воєнного корабля і слова: полева почта (*Feldpost*).

— **Мініатюрні кореспонденційні картки.** Дирекція почт видала обіжник до почтових урядів, в якім забороняє приймати і висилати мініатюрні картки кореспонденційні. Після оречення надвірної печатні у Відні такі картки належить уважати за фальсифікати.

— **Учениці-зłodійками.** Поліція в Новім Санчі викрила шайку малолітніх зłodійок, якими були учениці тамошньої відлової школи жіночої. Дівчата допускали ся безлічних крадіж в білий день, і довго їм се удавало ся, бо ніхто не міг їх підозрівати о крадіж. Аж ось 17-літня учениця якійсь жидівці вечір. на улиці хотіла здерти золотий ланцюжок зі шиї. На крик жидівки прибігла поліція і арештувала зłodійку, а другого дня по слідстві ув'язнила кілька її товаришок. Украдені річі як: дивани, годинники, перстені і т. ін. заставляли дівчата в міській касі шадничій.

— **Brevi manu.** Берлінські часописи доносять, що в Варшаві прихоплено кількох німецьких шпіонів, і щоби не робити ніяких дипломатичних заходів, вислано їх на... Сибір.

— **Перехитрила.** В одних з сільських громад в Саксонії був касиєр, котрий мав під собою шкільні гроші. Аж ось розійшла ся чутка, що в касі нема ладу і що навіть не стає 600 марок. Серед иньших обставин вислано би зараз комісію ревізійну, урядника би арештовано і справедливо покарано. Але старшина громадська в згаданій місцевості не була така дурна. Що з того, що урядник посидить кілька місяців в арешті, скоро гроші пропадуть? А тут розходило ся головн. о гроші. Скликано раду і ухвалено зробити в касі ревізію, але поки-що дано касиєрови делікатно до зрозуміння, щоби зробив лад в касі, бо за 14 днів прийде ревізія. Несовісного касиєра взяв страх; він став бігати від одного до другого із своїх знайомих, щоби позичити собі 600 марок. Коли до 14 днів все ще не міг роздобути грошей, рада чекала ще вісім днів аж, довідала ся з боку, що вже суть гроші. Аж тоді прийшла комісія ревізійна і — на диво — знайшла все в порядку. Она висказала касиєрови своє вдоволенє, але перестрашила его не мало, коли відобрала від него гроші і касу та усунула з уряду касиєра. Тепер нехай дивлять ся, як відобрати свої гроші, ті, що позичили ему їх лиш на час ревізії. Громада відобрала своє і — спокійна.

— **Лови на льва... на Україні.** Перед кількома днями недалеко Журавлівки на Україні перевезено менажерію. Між иньшими находила ся клітка з двома хорошими львами африканськими, вартости 8.000 рублів. На нещастє виставителя менажерії, львів і своє наїхав на клітку якийсь візник великою брикою і розторопив дверці клітки. Оба королі пустині вискочили зі своєї в'язниці, а один з них в нагороду за освободженє убив візникови коня. Льви розбрили ся зараз по світі. Один утік до ліса, а другий пігнав в напрямі залізничої стації, Журавлівки і ляг на шинах коло хати будника, в місці де гостинець перетинав залізничий шлях. Будник вийшов саме тоді замикаючи рампу і коли замітив африканського гостя на шинах, утік, але пізніше повернувшись, обійшов льва і зробив своє діло. Незабаром надїхав поїзд. Лев підніс ся, станув на боці, приглянувшись поїздові і положив ся знова на давнє місце. Тимчасом до перїзду наближав ся жидівський віз. Будник криком остерігав жидів, щоби дальше не їхали, бо там лежить... лев, але жиди прийняли се яко жарт. Нараз лев скочив зі страшним риком на віз і убив коня, але не міг его роздерти, бо мав припилені зуби. В тім надїхав конем якийсь селянин. Лев покинув жидів, а скочив за свїжою добычею. Селянин зі страху почав змикаючи, але коли зазрів, що лев за ним гонить, скочив з коня і виліз на дерево, а кінь утік до ліса. Погоня не удала ся львові і він повернувшись на давнє місце. Коли будник побачив знова африканського гостя, пригадав собі, що льви називають ся «Султан» і «Князь», та почав кликати гостя обома назвищами. Лев ще не підніс ся, а вже будник скрив ся зі страху в хаті і замкнув за собою двері. Тимчасом приїхав з кліткою і зі службою властитель менажерії, щоби льва підняти. Лев перевернувшись саме тоді лошака і забирав ся до полуденку. Та служба відогнала его від добычі, лошака заведено до стайні, куда за хвилину вийшов лев і тут его прихоплено та замкнуто до клітки. Більше трагічна була доля другого льва, що утік до ліса. Він за одну добу убив 13 безрогів і коня, та утікав, коли властитель менажерії хотів его спіймати до клітки. Тоді вислано з міста компанію салдатів і лев хоробро поляг під градом куль, а перед смертю убив ще одного салдату.

— Заговор. Румунський дневник „Adevărul“ доносить, що до Ясе прибули два євни б. офіційні сербських, котрі належать до заговору на сербського короля. Оба прибувши подали себе за боснацьких купців і відіхали з Ясе до Росії, де Мілян має зійти ся на конференцію з якимсь визначнішим російським дипломатом.

— Покарані. Після до бельгійського парламенту в останніх часах так запивали ся в буфеті парламенту, а опісля п'яні зводили такі бучі в палаті, що міністерство мусіло заборонити продавати в буфеті алкоголічні напитки. Тепер після можуть попивати лише чай, каву, лимонаду і чисту воду і то даром. Є се сумним доказом упадку моральності представителів бельгійської суспільності. — Після зголосили протест против укорочення їх прав, але на нічо він не вдасть ся.

— Конкурси. Повітова Рада в Жовкві оголошує конкурс на посаду секретаря з річною платнею 2.400 К., а повітова рада в Гусятині розписує конкурс на посаду повітового інженера з платнею 3.600 К. — Подання треба ввести до кінця січня с. р.

— Дрібні вісти. Зелізничні поїзди з Черновців, Кракова і Стрия прибули в четвер до Львова спізнєні. — Намісник гр. Лев Пінівський виїхав звідси до Відня в урядових справах і поверне дня 12. с. м. — В Кракові помер Данило Вержбицький, ад'юнкт астрономічної обсервації, в 61. році життя. — Вінчане п. Казимира Бартля, зелізничного урядника з п-ною Тересою Тимціківною відбуде ся дня 12. с. м. о год. 7. вечером в Коломні.

— Для наших Американців прислали книжки: ВП. Дмитро Стецишин: 1) Книжочки „Просвіти“ чч. 132, 158, 161, 166, 168, 181, 187, 215, 216, 221, 222, 227 і 241; 2) Історія Руси (Львів 1886). 3) Ів. Франко: Як пан собі біди шукав; 4) Л. Толстой: Два старці; 5) В. Загаєвич: Як дбаєш, так маєш. — ВП. Дмитро Хомяк прислав:

6) Гр. Григорович: Тато на заручинах і 7) М. Пачовський: Билини і думи. — ВП. о. Юліян Дуткевич з Дубя: 8) 68 місійних книжочок і 9) 5 примірників Ю. Варчин: Цвіті і бодаки. — ВП. Петро Огеньський: 10) книжочки „Просвіти“ чч. 197, 202, 221, 222, 228 і 229.

За прислані доси книжки щиро дякуємо і просимо ВП. Родимців, хто ще має жертвувати які книжки для Русинів в Парані, нехай зволить прислати їх нам до дня 10. лат. січня с. р., бо 12. висилаємо зібрані книжки на руки ВП. п. Кізіми. (адреса: Brazil — Estado do Paraná. Illustr. e Rvd-mo Senhor Silvestre Kizyma. Superior e parochados Ruthenos em Prudentopolis).

Редакція.

— Переписка адміністрації: Впр. о. М. Л...ий в Шур. Передплата урочена по конець 1900. р. Висилаємо дуже правильно.

Телеграми.

Відень, 4. січня. Архикнязь Франц Фердинанд вислав до Китаю для австрійських воєнків 37.000 цигаретів яко новорічний подарунок.

Льондон, 4. січня. Дневники горячо обговорюють донесене російської преси, що Росія заняла часть Манджурії, а проча часть остає у власнім заряді, але під протекторатом Росії.

Претория, 4. січня. Утворив ся ту комітет місцевий, до якого належить також брат ген. Кроніого. Комітет має старати ся у лорда Кітшенера о завішене оружя на якийсь час і вести мирові переговори.

Капштад, 4. січня. Висіли ту з кораблів воєнки, що приїхали для скріплення місцевої залоги.

Дешевим і гарним дарунком

на коляду, новий рік і при иньших нагодах, —

— — — — — яко гарна прикраса комнат є **Картини:** Верещагіна, Шевченко в домини і Сластьона, Шевченкова могила. — — — — —

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Програма від 1. до 15. січня 1900.

При співучасті військової музики 80 п. п.

1. *Трупа Grigory* зі своїми ікарійськими ігрищами. 2. *Трупа Стоянов* російські сьпіваки і танцери. 3. *Robert Nickel* славний гуморист і комік. 4. *Трупа Bairoth's* англійська пантоміна. 5. *Hermanos de Castila* іспанський танець та дзвонковий концерт. 6. *The Thorniu's* ексцентричці. 7. *I Garcia* представитель сьльветок. 8. *Трупа Anasta* сцена в реставрації. 9. *Mst. Marcello* жонглер при участі комічної асистенції. 10. Славна австральська баритонова сьпівачка *La belle Marcaschani*, котра в попередній програмі за-для слабости не могла продукуватись, буде виступати в теперішній програмі. — Початок о 8. год. вечером.

Що дня велике представлене. В неділю і сьвята два представлення. Що п'ятниці *High Life* представлене. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона, при ул. Кароля Людвика у Львові.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трьох єпархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках **протїв шкід огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вивосить:

Фонд резервовий	245.814	кор.	52	сот.	} 486.145 кор. 92 сот.
Резерва премій	148.480	„	—	„	
„ спеціальна	1.684	„	80	„	
Фонд основний	72.000	„	—	„	
„ емеритальний	18.166	„	60	„	

Тарифи „Дністра“ дуже умірковані, услїва обезпечень корї тнї, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року вивосили виплаченї шкоди 1.669.565 кор. 38 сот. **Полїси** „Дністра“ приймає Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Святині, Городенці, Терєбовлї і Залїщиках при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через „Дністеръ“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнїйші услїва, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускїм язичї. Зголошеня о удїленє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів „Дністра“, приймає ся. „Дністеръ“ виплатив агентам по конець 1899 р. провізїв 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“).

Хто ще не читав

ФРАНЦА МЕШКА:

Драма на селі

ціна 70 сот.

і того самого автора:

НАГУЛА

ціна 30 сот.

оповіданя з життя Словінців в перекладі І. Кузіва

нехай як найскорше замовить сї двї книжочки в Наук. Товар. ім. Шевченка, ул. Чарнецкого 26, або в Ставропигійській Книгарни, ул. Руска у Львові.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕРЪ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10

(дім „Просьвіти“).

удїляє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителїв або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першїм місци, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт. Сьвященники, не посїдаючі реальностей, мусять крім поруки двох ручителїв предложити єще полїсу житєву; обезпечитись можна через „Дністеръ“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбінацій.

Згадає Товариство приймає вкладки до опроцентования від членів і третїх осіб по 4%.

— Удїл членський вивосить 50 кор., вписове 2 кор. —

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в „Дністрѣ“.

Інформацій удїляє Дирекция листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень „Дністеръ“.

Гіпотечного.

БАНКУ

п. к. упр. гал. акт.

Контора виміни

виплачує без потрєчених провізїв або копїтїв

цінні паперї

вильсованї

КУПОНИ

Вїдлїкї